

رابطه حمایت از ایمنی جامعه و تمایل به گردشگری با نقش میانجی ادراک خطر و تعدیل گر ارتباط با خطر بر اساس الگوی محرک-ارگانسیم-پاسخ

حسین رجب‌دري^{۱*}، ساره رفعت‌مقام^۲، ندا جعفری^۲

۱. معاونت توسعه و مدیریت منابع، دانشگاه علوم پزشکی فسا، فسا، ایران.

۲. گروه بیماری‌های داخلی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی فسا، فسا، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۲۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۲/۲۵

چکیده

مقدمه: همه‌گیری بیماری‌های عفونی مانند کووید-۱۹، صنعت گردشگری را با چالش‌های بی‌سابقه‌ای مواجه ساخته است. در چنین شرایطی، بررسی تأثیر حمایت از ایمنی جامعه بر تمایل به گردشگری با در نظرگیری نقش میانجی ادراک خطر و نقش تعدیل‌گری ارتباط با خطر، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است تا زمینه‌ساز تدوین راهکارهای عملی برای احیای این صنعت گردد. هدف این پژوهش، بررسی رابطه بین حمایت از ایمنی جامعه و تمایل به گردشگری با توجه به نقش میانجی ادراک خطر و نقش تعدیلگر ارتباط با خطر، بر اساس الگوی محرک-ارگانسیم-پاسخ و با بهره‌گیری از تجربه همه‌گیری کووید-۱۹ است.

روش: این مطالعه از نوع پژوهش‌های پیمایشی-کاربردی است. داده‌های مورد نیاز از طریق پرسشنامه و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده از ۲۶۶ نفر از افرادی که تجربه مواجهه با همه‌گیری کووید-۱۹ را داشتند، در زمستان ۱۴۰۱ جمع‌آوری شد. برای تحلیل داده‌ها و آزمون دو فرضیه اصلی پژوهش، از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری با به کارگیری نرم‌افزار Smart PLS نسخه ۳.۲.۱ استفاده گردید. همچنین، پایایی پرسشنامه با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ در نرم‌افزار SPSS مورد سنجش قرار گرفت. ابزار پژوهش شامل چهار پرسشنامه استاندارد بود، پرسشنامه حمایت از ایمنی جامعه (۷ گویه)، ادراک خطر (۴ گویه)، ارتباط با خطر (۴ گویه) و تمایل به گردشگری (۳ گویه).

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که ادراک خطر نقش میانجی معناداری در رابطه بین حمایت از ایمنی جامعه و تمایل به گردشگری ایفا می‌کند؛ به این معنا که حمایت از ایمنی جامعه از طریق کاهش ادراک خطر، موجب افزایش تمایل به گردشگری می‌شود. همچنین، نتایج نشان داد که ارتباط با خطر به عنوان متغیر تعدیل‌گر، این رابطه را به شکل مثبت و معناداری تقویت می‌کند.

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد تقویت حمایت از ایمنی جامعه و مدیریت اثربخش ادراک خطر از طریق ارتباطات شفاف و هدفمند، می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در افزایش تمایل به گردشگری در دوران بحران‌های سلامت عمومی ایفا کند. این نتایج بر ضرورت طراحی و اجرای استراتژی‌های هوشمندانه ارتباط با خطر برای کاهش تأثیرات منفی بحران‌ها بر صنعت گردشگری تأکید می‌نماید.

کلیدواژه: ایمنی جامعه، گردشگری، ادراک خطر، ارتباط

*نویسنده مسئول: حسین رجب‌دري، ایمیل: Hosrado@gmail.com

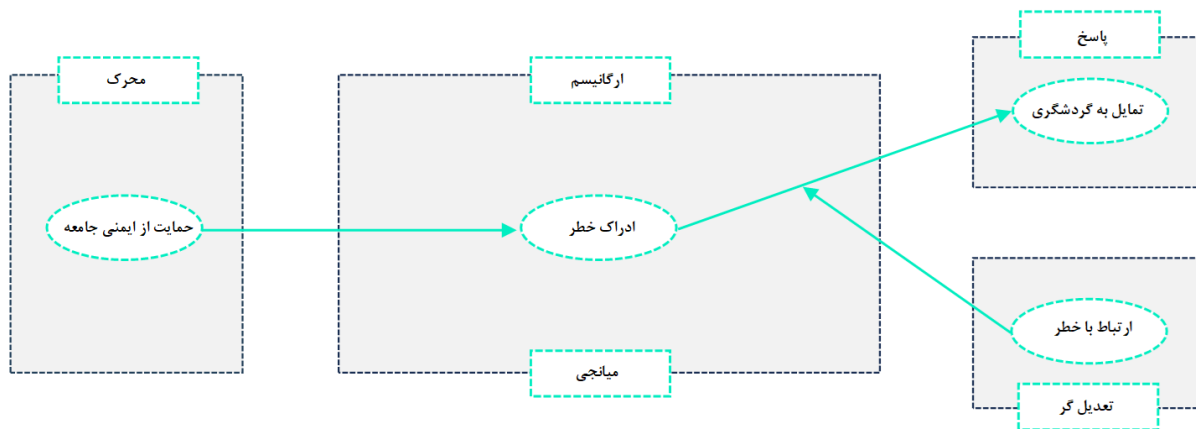
ارجاع: رفعت‌مقام ساره، رجب‌دري حسین، جعفری ندا. رابطه حمایت از ایمنی جامعه و تمایل به گردشگری با نقش میانجی ادراک خطر و تعدیلگر ارتباط با خطر بر اساس الگوی محرک-ارگانسیم-پاسخ. مجله دانشکده علوم پزشکی ساوه، ۱۴۰۴؛ (۴): ۷۶-۸۶. doi: 10.22034/sumsj.2026.243520

مقدمه

گردش، مسافرت و تفریح موضوع مهمی است که نه تنها بر سلامت جسمی، بلکه بر بهبود بهزیستی روانی و روحی افراد تأثیر دارد و ظرفیت آنان در برآوردن نیازهای فردی و عملکرد بهتر در محیط و جامعه را افزایش می‌دهد (۱۰). به همین دلیل این موضوع به‌ویژه در هنگام شیوع بیماری‌ها مورد توجه جامعه علمی و حرفه‌ای قرار گرفته است (۱۱). تجربه جامعه بین‌المللی در برخورد با کرونا نشان داد که تحت تأثیر بیماری و قرنطینه، مردم مجبور به ماندن در خانه‌ها شده‌اند که این موضوع، باعث کمتر شدن تفریح و سرگرمی‌های آنان شده و بر سلامت روانی افراد نیز تأثیر زیادی گذاشته است (۱۲) که در این میان بررسی موضوع از دیدگاه روانشناسی دارای اهمیت است.

در این پژوهش، حمایت از ایمنی جامعه به مدیریت جامعه و پیشگیری از شیوع بیماری‌ها اطلاق می‌شود که محرک در الگوی محرک-ارگانسیم-پاسخ است و پیشگیری از بیماری‌ها در محیط اجتماعی را نشان می‌دهد. به گونه کلی، هرچه میزان حمایت از ایمنی جامعه بیشتر باشد، پیشگیری از بیماری‌ها نیز بیشتر می‌شود (۱۳). ارگانسیم نیز وضعیتی شناختی و روان‌شناختی را نشان می‌دهد که در این پژوهش، به ادراک خطر افراد و قدرت رویداد شیوع بیماری اشاره می‌کند. پاسخ نیز واکنش‌های رفتاری است که در این پژوهش تمایل به گردشگری به‌عنوان پاسخ رفتاری در نظر گرفته شده است (۱۳). در ادامه شکل ۱، الگوی مفهومی پژوهش را نشان می‌دهد.

گسترش ناگهانی بیماری‌ها موضوع مهمی است که جهان در مواردی مانند کرونا آن را تجربه کرد. این بیماری به دلیل سرایت و انتقال سریع بین انسان‌ها، با سرعت زیادی شیوع پیدا کرد و به بحرانی جهانی تبدیل شد (۱). پیشگیری از بروز بحران و خطر شیوع بیماری‌های قابل سرایت مانند کرونا، به‌عنوان موضوعی مهم در راستای حفظ سلامت عمومی جامعه مطرح است و همچنین، دارای آثار زیادی بر کشاورزی (۲)، گردشگری (۳)، اقتصاد (۴) و سلامت عمومی (۵) است. تجربه جهان در برخورد با کرونا نشان داد که جوامع مختلف به‌منظور جلوگیری از انتشار و گسترش آن به سراغ روش‌های مختلفی از جمله قرنطینه شهرها رفته‌اند (۶). همچنین، پیشگیری جمعی اقدامی کارآمد و مؤثر در کنترل این بیماری بوده است (۷). این موضوع مورد توجه پژوهشگران زیادی در حوزه‌های مختلف مانند داوطلبان اجتماعی (۶)، بیمارستان‌های عمومی (۸) قرار گرفت. از سوی دیگر، شواهد موجود نشان می‌دهد که قرنطینه اجتماعی بر سلامت روانی افراد تأثیرگذار است (۹). در نتیجه، توجه به مسائل روان‌شناختی در خلال بحران‌های سلامت و پس از آن باید در دستور کار نظام سلامت عمومی در سطح ملی و بین‌المللی قرار گیرد که ضرورت و اهمیت پژوهش در این حوزه را نشان می‌دهد تا بتوان در موارد مشابه برنامه‌ریزی بهتری برای حفظ سلامت روانی جامعه در نظر گرفت.

شکل ۱. الگوی مفهومی پژوهش

• نقش میانجی ادراک خطر

حفاظت فردی توجه زیادتری دارند که نشان‌دهنده افزایش ادراک خطر در آنان است (۱۳).

پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند افراد پس از این‌که احساس خطر و بحران می‌کنند و به‌نوعی ادراک خطر در آنان افزایش می‌یابد، از طریق سفر اضطراب درونی خود را برطرف می‌کنند (۲۱). افزون بر این، چن و همکاران (۲۰) خاطر نشان می‌کنند که حوادث حوزه سلامت عمومی و موارد مشابه باعث می‌شود مردم بیشتر به دنبال گردشگری باشند. بر اساس الگوی محرک- ارگانیسیم- پاسخ، محرک و افزایش سطح ایمنی جامعه باعث ایجاد رفتار واکنشی می‌شود تا ادراک خطر افراد تحت تأثیر شیوع بیماری بیشتر شود و در نتیجه، برای بهتر کردن حال و تغییر روحیه خود، سراغ گردشگری بروند (۱۳). از این رو، فرضیه زیر مطرح می‌شود:

فرضیه اول: ادراک خطر، نقش میانجی بین رابطه حمایت از ایمنی جامعه و تمایل به گردشگری دارد.

• نقش تعدیل گر ارتباط با خطر

اطلاعات میان افراد، نهادها و سازمان‌ها درباره توصیف و ارزیابی خطر تعریف کرد. افراد، نهادها و سازمان‌ها از طریق رسانه‌های جمعی، اطلاعات را تولید و منتشر می‌کنند. در نتیجه، نظریه «تقویت اجتماعی»^۴ معتقد است که هر گیرنده در فرآیند تقویت و غنای اطلاعات اجتماعی شرکت می‌کند (۲۳). ارتباط با خطر تا حدی معادل آموزش خطر است؛ یعنی افراد، نهادها و سایرین، جامعه را از وجود خطر، چگونگی آن و نحوه مقابله با آن‌ها آگاه می‌سازند (۲۴). افزون بر این، «نظریه شناخت خطر»^۵ فرض را بر این می‌گیرد که شناخت بیشتر خطر، باعث می‌شود که جامعه توجه بیشتری به جمع‌آوری و بررسی اطلاعات مرتبط با خطر نماید و اقدام‌های لازم برای پرهیز از خطر را اتخاذ کند. زمانی که میزان ادراک خطر از سطح قابل قبول فراتر برود، افراد ترسیده

ادراک خطر به معنای شناخت و قضاوتی ذهنی در رابطه با ویژگی و شدت خطر در سطح فردی است (۱۴). چنانچه ادراک خطر از یک بیماری افزایش یابد، به تبع آن انجام اقدام‌های محافظت‌کننده نیز افزایش می‌یابد. تانگ و وونگ^۱ (۱۵) نیز نشان داده‌اند هرچه افراد، خطر ابتلا به بیماری را بیشتر درک کنند، توصیه‌های مرتبط با سلامت را بیشتر جدی می‌گیرند. همچنین، یافته‌های پژوهش زارغان و همکاران (۱۶) نشان داد نوروز گرایی با واسطه‌گری ادراک خطر بر مشکل‌های روان‌شناختی و رفتاری ویروس کرونا اثر معناداری دارد.

بر اساس «نظریه حفظ منابع»^۲ (۱۷)، حمایت از ایمنی جامعه می‌تواند فشار جسمی، روحی و تنش‌های موجود در افراد را کاهش دهد (۱۸). افزون بر این، پژوهش‌های مرتبط نشان می‌دهد که حمایت از ایمنی، موجب بهبود ادراک امنیت می‌شود. برای نمونه، لی، جیانگ، ژو و وانگ^۳ (۱۹) دریافتند که حمایت مدیران و همکاران از ایمنی باعث می‌شود تا کارکنان ادراک بیشتری از هویت گروهی داشته باشند و بتوانند منابع خود در گروه را به‌کارگیرند و امنیت بیشتری تأمین نمایند. گوئو و همکاران (۱۸) نیز شواهدی ارائه کرده‌اند که حمایت از ایمنی توسط سرپرستان و همکاران، ادراک ناامنی شغلی کارکنان را کاهش می‌دهد. این سیستم بر اساس الگوی محرک- ارگانیسیم- پاسخ، تغییرهای تحت فشار در یک بازه زمانی مشخص را نشان می‌دهد. سپس، اقدام‌های مربوط برای از بین بردن فشار و تغییر وضعیت اتخاذ می‌شود؛ بنابراین، ادراک خطر به‌عنوان برداشت ذهنی و شخصی و شناخت فرد باعث واکنش جسمی می‌شود (۲۰). همچنین، الگوی محرک- ارگانیسیم- پاسخ بر این تأکید دارد که محرک بیرونی باعث افزایش تغییر وضعیت افراد می‌شود؛ یعنی افراد جامعه با حمایت ایمنی بیشتر، به توصیه‌های بهداشتی و

^۱ Tang and Wong

^۲ Conservation of Resources (COR)

^۳ Li, Jiang, Xu and Wang

^۴ Social Amplification Theory

^۵ Risk Cognition Theory

پژوهش حاضر مقطعی و از لحاظ گردآوری داده‌ها توصیفی-پیمایشی است. روش‌های گردآوری اطلاعات اولیه در این پژوهش ترکیبی از روش‌های تحقیق کتابخانه‌ای و میدانی است. برای محاسبه حجم نمونه در جامعه نامشخص از رابطه شماره ۲ استفاده شد. δ انحراف معیار برای داده‌های طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای حاصل از رابطه شماره ۱ برابر با ۰/۶۶۷ است. همچنین، Z در سطح اطمینان ۹۵ درصد برابر با ۱/۹۶ و دقت برآورد که در مخرج کسر دوم قرار دارد، به میزان ۰/۱ است. به‌منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش نیز از فن معادلات ساختاری در نرم‌افزار Smart PLS نسخه ۳.۲.۱ استفاده و در ترسیم روابط علی نیز از الگوی محرک-ارگانیسم-پاسخ استفاده شد. برای بررسی متغیرهای پژوهش از پرسش‌نامه‌های زیر استفاده شد که جدول ۲ اطلاعات مربوط را نشان می‌دهد.

رابطه ۱

$$\delta = \frac{\max(x_i) - \min(x_i)}{6} = \frac{5 - 1}{6} = 0.667$$

رابطه ۲

$$n = \frac{Z^2 \alpha / \delta^2}{\epsilon^2} = \frac{(1.96)^2 (0.667)^2}{(0.1)^2} = 170$$

جدول ۱. اطلاعات مربوط به پرسش‌نامه‌های پژوهش

منبع	تعداد سؤال	متغیر
۲۹	۷	حمایت از ایمنی جامعه
۳۰	۴	ادراک خطر
۳۲ و ۳۱	۴	ارتباط با خطر
۳۴ و ۳۳	۳	تمایل به گردشگری

در پرسش‌نامه‌های ذکر شده از طیف لیکرت پنج‌گزینه‌ای و گزینه‌های «کاملاً مخالف»، «مخالف»، «نه موافق و نه مخالف»، «موافق» و «کاملاً موافق» برای پاسخگویی استفاده شد. ترجمه، بومی‌سازی و استفاده از پرسش‌نامه‌ها پس از

و مضطرب می‌شوند و رفتار ارتباط با خطر هم فعال می‌شود (۱۳).

افراد درباره خطرهای دوستان و اقوام خود می‌گویند و هم‌زمان اقدام‌های لازم برای پرهیز از خطر را اتخاذ می‌کنند (۲۵). ادراک خطر تحت‌تأثیر شیوع بیماری به‌راحتی روی می‌دهد و افراد از طریق گردشگری از تأثیرهای منفی آن دوری می‌کنند (۲۵). هرچند در شرایط ارتباط با خطر بالا، افزایش جریان و آگاهی اطلاعاتی باعث بالاتر رفتن ادراک خطر می‌شود و تحت‌تأثیر شیوع بیماری‌ها، تمایل افراد برای گردشگری نیز بیشتر می‌شود. برعکس، در شرایط ارتباطی کم‌خطر، ادراک افراد نسبت به خطر هم کمتر می‌شود و تمایل به گردشگری نیز کاهش می‌یابد (۱۳). در نتیجه فرضیه دوم پژوهش به شکل زیر است:

فرضیه دوم: ارتباط با خطر، نقش تعدیل‌گر در رابطه بین ادراک خطر و تمایل به گردشگری دارد.

باتوجه به تأثیرات عمیق و گسترده بحران‌های سلامت عمومی به‌ویژه همه‌گیری کرونا، بر ابعاد مختلف جامعه و صنعت گردشگری، درک مکانیزم‌های روانی و اجتماعی مؤثر بر تمایل افراد به مشارکت در فعالیت‌های اقتصادی-تفریحی ضروری به نظر می‌رسد. پژوهش حاضر با هدف تبیین دقیق رابطه حمایت از ایمنی جامعه و تمایل به گردشگری، با شناسایی نقش میانجی ادراک خطر و نقش تعدیلگر ارتباط با خطر، تلاش می‌کند تا با ارائه چارچوبی جامع بر مبنای الگوی محرک-ارگانیسم-پاسخ، خلأهای موجود در ادبیات علمی را پوشش دهد. از منظر کاربردی، یافته‌های این مطالعه می‌تواند به مسئولان، نهادهای سیاست‌گذار در حوزه بهداشت و گردشگری، و فعالان این صنعت کمک کند تا با اتخاذ راهبردهای مؤثر در زمینه مدیریت ریسک، بهبود ارتباطات در شرایط بحران، و ارتقای حس امنیت در جامعه، زمینه را برای احیای پایدار صنعت گردشگری فراهم آورده و آمادگی‌های لازم را برای مواجهه با بحران‌های احتمالی آینده افزایش دهند. این پژوهش همچنین می‌تواند به طراحی برنامه‌هایی برای بهبود سلامت روانی افراد از طریق ایجاد فرصت‌های گردشگری ایمن در شرایط بحران‌های مشابه یاری رساند.

روش

داوطلبانه است و در هر مرحله‌ای از مطالعه، حق انصراف از همکاری را بدون هیچ‌گونه پیامد منفی دارند. تمامی اطلاعات جمع‌آوری شده نیز به صورت ناشناس و محرمانه نگهداری شد و فقط برای اهداف پژوهشی مورد استفاده قرار گرفت تا حریم خصوصی پاسخ‌دهندگان حفظ شود. همچنین، از هرگونه تحمیل فشار یا اجبار برای شرکت در پژوهش خودداری شد.

یافته‌ها

بررسی یافته‌ها نشان داد که ۱۵۱ نفر از پاسخ‌دهندگان مرد و ۱۱۵ نفر از آنان زن بوده‌اند. میانگین سن آن‌ها نیز ۳۹/۷ با انحراف معیار ۱۳/۲ است. از ۲۶۶ پاسخ‌دهنده نیز ۸ نفر دارای مدرک دکتری، ۳۳ نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد، ۵۹ نفر دارای مدرک کارشناسی، ۴۴ نفر دارای مدرک کاردانی و ۱۲۲ نفر نیز دارای مدرک دیپلم یا پایین‌تر بوده‌اند.

در ادامه نیز هریک از فرضیه‌های پژوهش با استفاده از فن حداقل مربعات جزئی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. جدول ۲ روایی همگرا و پایایی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۲. روایی همگرا و پایایی متغیرهای پژوهش

متغیر	آلفای کرونباخ	واریانس استخراج ^۶	پایایی مرکب ^۷
حمایت از ایمنی جامعه	۰/۷۵	۰/۵۸	۰/۷۸
ادراک خطر	۰/۷۹	۰/۶۲	۰/۸۹
ارتباط با خطر	۰/۷۴	۰/۶۷	۰/۸۰
تمایل به گردشگری	۰/۷۱	۰/۶۶	۰/۷۷

رابطه متغیرهای موردبررسی در هر یک از فرضیه‌های پژوهش بر اساس یک ساختار علی با فن «حداقل مربعات جزئی^۸» در نرم‌افزار PLS آزمون شده است. در ادامه، شکل ۲ و ۳ یافته‌های مربوط را نشان می‌دهد. شکل ۲ نشان داد که R^2 پژوهش در این بخش به میزان ۰/۸۳ است. بر اساس شکل ۲

دریافت نظرهای کارشناسی و تأیید استادان دانشگاهی و صاحب‌نظران مختلف بوده است، بدین معنا که اعتبار ظاهری و محتوایی پرسش‌نامه‌ها تأیید شد. بررسی پایایی پرسش‌نامه‌های پژوهش از طریق ضریب آلفای کرونباخ در نرم‌افزار SPSS نیز نشان داد که همه موارد در سطح بالاتر از ۷۰ درصد قرار دارد (به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۷۹، ۰/۸۰ و ۰/۸۸) و در نتیجه، پایایی آن‌ها مورد تأیید است.

جمع‌آوری نظرها نیز به شیوه مجازی و حضوری صورت گرفت. در هنگام تهیه پرسش‌نامه‌ها از افراد خواسته شد که با در نظر گرفتن تجربه‌های خود از شیوع بیماری کرونا، به پرسش‌ها پاسخ دهند. برای این منظور در شیوه حضوری ۱۷۲ پرسش‌نامه جمع‌آوری شد. لازم به ذکر است که در این مرحله ۲۰۰ پرسش‌نامه بین اқشار مختلف جامعه توزیع شد که ۱۷۲ مورد قابل استفاده بود (۸۶ درصد). در شیوه مجازی نیز با استفاده از ظرفیت گروه‌ها و فعالان فضای مجازی ۹۴ پرسش‌نامه تکمیل شد که در مجموع ۲۶۶ پرسش‌نامه جمع‌آوری شد. به منظور کنترل این موضوع که آیا یافته‌های پرسش‌نامه‌های دریافت نشده می‌توانست بر یافته‌های پژوهش اثر بگذارد، میانگین دو مرحله (مراحل حضوری و مجازی) از طریق اجرای آزمون T مقایسه شد. با توجه به مقدار معناداری آزمون T (۰/۰۰) که کمتر از ۵ درصد است، می‌توان گفت در صورت پاسخگویی شرکت‌کننده‌های دیگر نیز، یافته‌های به دست آمده تغییری نمی‌کرد. همچنین، در طول انجام این پژوهش، تمامی اصول اخلاقی مرتبط با پژوهش‌های انسانی به دقت رعایت شد. پیش از جمع‌آوری داده‌ها، رضایت آگاهانه از تمامی شرکت‌کنندگان اخذ شد. به این معنا که هدف پژوهش، نحوه استفاده از داده‌ها و محرمانه ماندن اطلاعات به صورت کامل برای آن‌ها توضیح داده شد. شرکت‌کنندگان اطمینان حاصل کردند که مشارکت آن‌ها به گونه کامل

^۶ Average Variance Extracted

^۷ Composite Reliability

^۸ SEM-PLS

۴ نشان داد که R^2 پژوهش در این بخش به میزان ۰/۷۱ است. بر اساس شکل ۲ نیز متغیر تعدیلگر رابطه بین متغیر مستقل و وابسته را به صورت مثبت تعدیل می‌کند. در نتیجه، فرضیه دوم پژوهش را نمی‌توان رد نمود.

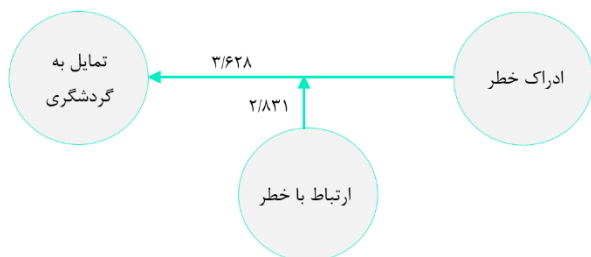
نیز رابطه متغیر مستقل و میانجی مثبت و معنادار و رابطه متغیر میانجی و وابسته نیز مثبت و معنادار است، بدین معنا که فرضیه اول پژوهش را نمی‌توان رد نمود. در ادامه شکل‌های ۴ و ۵ یافته‌های فرضیه دوم پژوهش را نشان می‌دهد. شکل

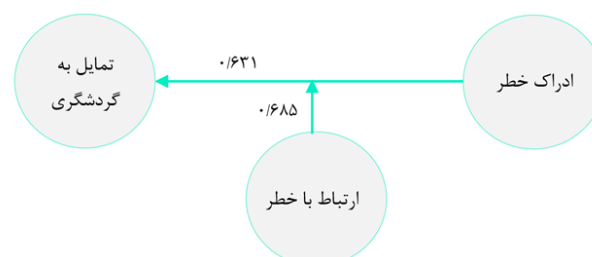
شکل ۲. روش حداقل مربعات جزئی الگوی کلی پژوهش

شکل ۳. آماره t-value الگوی کلی پژوهش با روش بوت استرپ

شکل ۵. آماره t-value الگوی کلی پژوهش با روش بوت استرپ

شکل ۴. روش حداقل مربعات جزئی الگوی کلی پژوهش

کنترل می‌کند، از معیار نیکویی برازش استفاده می‌شود. وتزلس، ادکرکن- اسپرودر و ون اوپن (۲۶) سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ را به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی نیکویی برازش معرفی می‌کنند. رابطه ۳ شیوه محاسبه این شاخص را نشان می‌دهد. که در آن $Communalities$: میانگین مقادیر اشتراکی متغیرهای پنهان مرتبه اول و R^2 : ضریب تعیین الگو است. جدول ۴ یافته‌های مربوط به محاسبه نیکویی برازش مدل ساختاری را نشان می‌دهد.

در تحلیل حداقل مربعات جزئی برای بررسی روایی تشخیصی که بیانگر وجود همبستگی‌های جزئی بین شاخص‌های یک سازه و شاخص‌های سازه‌های دیگر است، از معیار فروئل و لارکر استفاده می‌شود. جدول ۳ این ماتریس را نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشخص است، مقادیر موجود بر روی قطر اصلی ماتریس، از کلیه مقادیر موجود در ستون مربوط آن بزرگ‌تر است و نشان‌دهنده آن است که الگوی ارائه‌شده دارای اعتبار تشخیصی مناسب است. برای بررسی برازش کلی الگوی پژوهش که هر دو بخش مدل اندازه‌گیری و ساختاری را

جدول ۳. ماتریس فروئل و لارکر متغیرهای پژوهش

متغیرها	حمایت از ایمنی جامعه	ادراک خطر	ارتباط با خطر	تمایل به گردشگری
حمایت از ایمنی جامعه	۰/۷۶			
ادراک خطر	۰/۶۰	۰/۷۹		
ارتباط با خطر	۰/۶۳	۰/۶۲	۰/۸۱	
تمایل به گردشگری	۰/۶۹	۰/۶۷	۰/۷۳	۰/۸۱

$$\text{GoF} = \sqrt{\text{Communalities} \times R^2} \quad \text{رابطه ۳}$$

جدول ۴. محاسبه نیکویی برازش مدل ساختاری

فرضیه	R ²	میانگین مقادیر اشتراکی	GoF
اول	۰/۸۳	۰/۷۹	۰/۸۱
دوم	۰/۷۱	۰/۸۶	۰/۷۸

نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه حمایت از ایمنی جامعه و تمایل به گردشگری، با در نظر گرفتن نقش میانجی ادراک خطر و نقش تعدیل گر ارتباط با خطر، گام مهمی در ادبیات مدیریت گردشگری در مواجهه با بحران‌ها برداشته است. نتایج این مطالعه به وضوح نشان داد که حمایت از ایمنی جامعه به طور غیرمستقیم، از طریق کاهش ادراک خطر، بر تمایل افراد به گردشگری تأثیر مثبت می‌گذارد. همچنین، نقش تعدیل گر ارتباط با خطر در رابطه بین ادراک خطر و تمایل به گردشگری تأیید شد که حاکی از اهمیت حیاتی ارتباطات شفاف و مؤثر در شکل‌دهی به پاسخ‌های رفتاری افراد است.

این پژوهش در دو فرضیه مورد آزمون قرار گرفت که نتیجه‌گیری کلی آن، توجه بیش‌از پیش به عوامل روانی و بهداشت روانی افراد در هنگام همه‌گیری بیماری‌ها است. این نتیجه‌گیری کلی همسو با پژوهش زارعان و همکاران (۱۹) که در سال ۹۹-۹۸ در ایران صورت گرفت، است که به صورت آنلاین در محیط داخل کشور انجام شده است.

یافته‌های فرضیه اول پژوهش بیانگر آن است که ادراک خطر، نقش میانجی بین رابطه حمایت از ایمنی جامعه تمایل به گردشگری دارد. حمایت از ایمنی جامعه، موجب افزایش ادراک خطر می‌شود و در محیطی که افراد جامعه با حمایت ایمنی بیشتر مواجه هستند، به توصیه‌های بهداشتی و حفاظت فردی توجه زیادتری دارند که نشان‌دهنده افزایش ادراک خطر در آنان است. یافته‌ها نشان داد که سطح این رابطه به میزان ۶۱ درصد و جهت رابطه مثبت و معنادار است. این بخش از یافته‌ها همسو با پژوهش‌های زارعان و همکاران (۱۹) که در سال ۹۹-۹۸ در ایران و چین و همکاران (۲۳) که در سال ۲۰۰۹ در چین صورت گرفت، است. همچنین، بالا رفتن ادراک خطر، تمایل به گردشگری را در افراد بالا می‌برد، زیرا پس از این‌که افراد احساس خطر و بحران می‌کنند و به‌نوعی ادراک خطر در آنان افزایش می‌یابد، از طریق سفر اضطراب‌درونی خود را برطرف می‌کنند. در مجموع، افزایش سطح ایمنی جامعه باعث ایجاد رفتار واکنشی می‌شود تا ادراک خطر افراد تحت تأثیر شیوع بیماری بیشتر شود و در نتیجه، برای بهتر کردن حال و تغییر روحیه خود، سراغ گردشگری بروند. یافته‌های این بخش نیز همسو با پژوهش گئو و همکاران (۲۰۱۹) (۲۱) می‌باشد. همچنین، یانگ و همکاران (۲۰۲۴) بر اهمیت ادراک خطر در شکل‌دهی به تصویر مقصد و برنامه‌های سفر آینده تأکید می‌کنند و نشان می‌دهند که چطور محصولات ناملموس گردشگری می‌توانند با خطراتی مواجه شوند که ادراک مشتری از ایمنی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این امر، ضرورت توجه به حمایت‌های ایمنی در سطح جامعه را بیش از پیش نمایان می‌سازد، چرا که این حمایت‌ها به طور مستقیم بر کاهش ریسک‌های درک شده توسط گردشگران اثر می‌گذارند. یافته کلی فرضیه اول مبنی بر وجود رابطه میانجی توسط متغیر ادراک خطر نیز همسو با پژوهش چنگ و همکاران (۱۶) است.

یافته‌های فرضیه دوم نیز نشان داد که نقش تعدیل گر ارتباط با خطر در رابطه بین ادراک خطر و تمایل به گردشگری، مثبت و معنادار است که سطح آن نیز ۶۸ درصد است. با افزایش درک افراد از خطر، تمایل به گردشگری برای کاهش آن نمود بیشتری پیدا می‌کند که ارتباط با خطر به‌عنوان فرآیندی که

زمانی مطالعه به زمستان ۱۴۰۱، قابلیت تعمیم‌پذیری آن را به مراحل دیگر بحران یا بحران‌های متفاوت کاهش می‌دهد. همچنین، مطالعه در یک زمینه فرهنگی خاص انجام شده که ممکن است قابلیت تعمیم‌پذیری نتایج را به تمامی جوامع کاهش دهد.

برای پژوهش‌های آتی، پیشنهاد می‌شود مطالعات طولی برای بررسی تغییرات در ادراک خطر و تمایل به گردشگری در طول زمان انجام شود. همچنین، بررسی نقش عوامل فرهنگی و اجتماعی دیگر در تعدیل روابط بین متغیرهای پژوهش حاضر می‌تواند به درک جامع‌تری از این پدیده منجر شود. در نهایت، با توجه به گسترش فناوری، مطالعه تأثیر پلتفرم‌های ارتباطی نوین و شبکه‌های اجتماعی بر ادراک خطر و رفتار گردشگران نیز می‌تواند افق‌های جدیدی را در این زمینه بگشاید.

تشکر و قدردانی

از همه شرکت کنندگان در پژوهش و افرادی که به هر نحو در مسیر تکمیل این مقاله همکاری کرده‌اند، تشکر می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

در اجرای این پژوهش همه اصول اخلاقی مانند رضایت آگاهانه مشارکت کنندگان، رازداری و حفظ محرمانگی و همچنین، امانت داری علمی رعایت شده است.

تضاد منافع

در انجام پژوهش حاضر، نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافی نداشتند.

سهم نویسندگان

دکتر ساره رفعت‌مقام: ایده پردازی و طراحی مطالعه، جمع آوری داده‌ها.

دکتر حسین رجب‌دوری: ایده پردازی و طراحی مطالعه، تجزیه و تحلیل آماری، نگارش طرح اولیه.

دکتر ندا جعفری: تدوین نسخه نهایی، مشارکت در جمع آوری داده‌ها، انجام اصلاحات داوری.

به مبادله اطلاعات پیرامون خطر می‌پردازد و می‌تواند نقش آموزشی نیز داشته باشد، افزایش شدت این رابطه است. هرچند در شرایط ارتباط با خطر بالا، افزایش جریان و آگاهی اطلاعاتی باعث بالاتر رفتن ادراک خطر می‌شود و حسب نظریه‌های موجود، تمایل افراد برای گردشگری نیز بیشتر می‌شود. یافته‌های این بخش نیز همسو با پژوهش چنگ و همکاران (۱۶) است.

افزون بر این، نقش محوری ارتباط با خطر در یافته‌های ما نیز با تأکیدات سازمان‌های بین‌المللی و مطالعات اخیر بر «اعتماد» و «ایمنی» در دوران پس از بحران همخوانی دارد. گزارش‌های روندهای گردشگری و سیاست‌های آن در سال ۲۰۲۴ از دید سازمان همکاری و توسعه اقتصادی به طور مداوم بر اهمیت «بازیابی ایمنی جابجایی و اعتماد مصرف‌کننده» به عنوان اولویت‌های اصلی برای بهبود صنعت گردشگری تأکید کرده‌اند. این گزارش‌ها به طور غیرمستقیم، نقش ارتباطات موثر در بازسازی این اعتماد را برجسته می‌سازند.

باتوجه به یافته‌های پژوهش به برنامه ریزان ارشد و مدیران پیشنهاد می‌شود در راستای بهبود امنیت و سلامت روانی جامعه در زمان همه‌گیری بیماری‌ها، بیش از پیش به متغیرهای روانی و عوامل مؤثر بر آن توجه نمایند. در این زمینه استفاده از فضای رسانه‌ای و فرهنگی و داشتن برنامه مدون آموزشی و کارگاه‌ها و برنامه‌های مرتبط در سطوح مختلف می‌تواند مفید باشد. همچنین، پژوهشگران آینده نیز می‌توانند تأثیر عواملی مانند نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده و ویژگی‌های شخصیتی را در رابطه ادراک خطر و تمایل به گردشگری مورد بررسی قرار دهند تا بتوان بر اساس آن، محیط مورد بررسی را بهتر شناخت.

پژوهش حاضر، با وجود تلاش‌های صورت‌گرفته، دارای محدودیت‌هایی است که می‌تواند بر تعمیم‌پذیری نتایج آن تأثیر بگذارد. از جمله این محدودیت‌ها می‌توان به محدود بودن جامعه آماری به تجربه همه‌گیری کرونا و وابسته بودن داده‌ها به خودگزارشی از طریق پرسش‌نامه اشاره کرد که ممکن است نتایج را به گروه خاصی محدود کرده و تحت‌تأثیر سوگیری‌های پاسخ‌دهندگان قرار دهد. همچنین، محدودیت

References:

1. Doyle A, Hynes W, Purcell SM. Building resilient, smart communities in a post-COVID era: Insights from Ireland. *Int J E-Planning Res.* 2021;10(2):18–26.
2. Jami Y. The economic impact of Covid-19 on agriculture in Afghanistan. *Eur Rev Agric Econ.* 2021. <https://doi.org/10.4060/cb4908en>
3. Im J, Kim J, Choeh JY. COVID-19, social distancing, and risk-averse actions of hospitality and tourism consumers: A case of South Korea. *J Destin Mark Manag.* 2021;20(3):100566.
4. Pham TD, Dwyer L, Su J-J, Ngo T. COVID-19 impacts of inbound tourism on Australian economy. *Ann Tour Res.* 2021;88:103179.
5. Pu B, Zhang L, Tang Z, Qiu Y. The relationship between health consciousness and home-based exercise in China during the COVID-19 pandemic. *Int J Environ Res Public Health.* 2020;17(16):1–18.
6. Miao Q, Schwarz S, Schwarz G. Responding to COVID-19: Community volunteerism and coproduction in China. *World Dev.* 2020;137:105128.
7. Tambo E, Djuikoue IC, Tazemda GK, Fotsing MF, Zhou X-N. Early stage risk communication and community engagement (RCCE) strategies and measures against the coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic crisis. *Glob Health J.* 2021;5(1):44–50.
8. Ahmed T, Lodhi SH, Kapadia S, Shah GV. Community and healthcare system-related factors feeding the phenomenon of evading medical attention for time-dependent emergencies during COVID-19 crisis. *BMJ Case Rep.* 2020;13:1–7.
9. Bueno-Notivol J, Gracia-García P, Olaya B, Lasheras I, López-Antón R, Santabárbara J. Prevalence of depression during the COVID-19 outbreak: A meta-analysis of community-based studies. *Int J Clin Health Psychol.* 2021 Jan-Apr;21(1):100196. doi: 10.1016/j.ijchp.2020.07.007. Epub 2020 Aug 31. PMID: 32904715; PMCID: PMC7458054.
10. Salehi-Esfahani S, Ridderstaat J, Ozturk AB. Health tourism in a developed country with a dominant tourism market: The case of the United States' travellers to Canada. *Curr Issues Tour.* 2020;24(4):536–553.
11. Ridderstaat J, Singh D, Demicco F. The impact of major tourist markets on health tourism spending in the United States. *J Destin Mark Manag.* 2019;11:270–80.
12. Lange KW. Coronavirus disease 2019 (COVID-19) and global mental health. *Glob Health J.* 2021;5(1):31–6.
13. Mehrabian A, Russell JA. *An Approach to Environment Psychology.* The MIT Press; 1974.
14. Hsin Chang H, Wen Chen S. The impact of online store environment cues on purchase intention: Trust and perceived risk as a mediator. *Online Inf Rev.* 2008;32(6):818-41.
15. Sun F, Lai X, Shen J, Nie L, Gao X. Initial allocation of flood drainage rights based on a PSR model and entropy-based matterelement theory in the Sunan Canal, China. *PLoS ONE.* 2020;15(6):e0233570.
16. Cheng Y, Fang S, Yin J. The effects of community safety support on COVID-19 event strength perception, risk perception, and health tourism intention: The moderating role of risk communication. *Manag Decis Econ.* 2021;1–14.
17. Chauvin B, Hermand D, Mullet E. Risk perception and personality facets. *Risk Anal.* 2007;27(1):171-85.
18. Tang CS, Wong CY. An outbreak of the severe acute respiratory syndrome: predictors of health behaviors and effect of community prevention measures in Hong Kong, China. *Am J Public Health.* 2003;93(11):1887-8.
19. Zarean M, Nasiri M, Seyednaraghi M, Azizi K, Golzari Amjad M, Maboud S. The mediating role of risk perception and anxiety sensitivity in the relationship between neuroticism and extraversion with psychological and behavioral problems of coronavirus. *Mon Q Psychol Sci.* 2021;20(103):1039-53.
20. Hobfoll SE. Conservation of resources theory: Its implication for stress, health, and resilience. In: Folkman S, Nathan PE, editors. *The Oxford Handbook of Stress, Health, and Coping.* Oxford University Press; 2010. p. 127-47.
21. Guo M, Liu S, Chu F, Ye L, Zhang Q. Supervisory and coworker support for safety:

Buffers between job insecurity and safety performance of high-speed railway drivers in China. *Saf Sci.* 2019;117:290–8.

22. Li Y, Jiang L, Xu Y, Wang L. The effect of work stress and social support on safety performance. *Adv Psychol Sci.* 2011;19(3):318–27.

23. Chen N, Qiao G, Liu L. A study on the preferred travel behaviors of outbound tourists based on perception of travel risks—Case on Beijing tourists. *Hum Geogr.* 2009;24(6):97–102.

24. Wang S, Wang L, Wang M, Wang W. Study on impact characterization and influence mechanism of novel coronavirus pneumonia on tourism industry in Henan Province. *Areal Res Dev.* 2020;39(2):1–7.

25. Chen A, Li W, Han W. Analysis of the characteristics of risk communication of COVID-

19 in the perspective of WeChat contents. *Tech Rev.* 2020;38(6):120–9.

26. Wetzels M, Odekkerken-Schroder G, Van Oppen C. Using PLS path modeling for assessing hierarchical construct models: Guidelines and empirical illustration. *MIS Quarterly.* 2009;33(1):177.

27. Yang, X., Mohammad, J., & Quoquab, F. (2024). A study of cultural distance, eWOM and perceived risk in shaping higher education students' destination image and future travel plan. *Journal of Tourism Futures*, 10(2), 165–184.

28. OECD Tourism Trends and Policies (2024).

https://www.oecd.org/en/publications/oecd-tourism-trends-and-policies-2024_80885d8b-en.html

The Relationship between Community Safety Support and Tourism Intention with the Mediating Role of Risk Perception and the Moderating Role of Risk Communication Based on the Stimulus-Organism-Response Model

Hossein Rajabdorri^{1*}, Sare Rafat Magham², Neda Jafari²

1. Vice-Chancellor for Management Development and Resources, Fasa University of Medical Sciences, Fasa, Iran.
2. Department of Internal Medicine, Fasa University of Medical Science, Fasa, Iran.

Received: 12/10/2024

E-Published: 15/05/2026

ABSTRACT:

Introduction: This research aims to investigate the relationship between community safety support and tourism intention, considering the mediating role of risk perception and the moderating role of risk communication, based on the Stimulus-Organism-Response (S-O-R) model, within the context of the COVID-19 pandemic.

Methods: This applied survey study utilized a simple random sampling method to collect data from 266 individuals who had experienced the COVID-19 pandemic. The data were gathered via questionnaire during the winter of 2022. Structural equation modeling (SEM) was employed using Smart PLS version 3.2.1 to test the two main hypotheses. Additionally, Cronbach's alpha coefficient, calculated in SPSS, was used to assess the reliability of the questionnaires. The measurement instruments included scales for Community Safety Support (7 items), Risk Perception (4 items), Risk Communication (4 items), and Tourism Intention (3 items).

Results: The findings revealed that risk perception plays a significant mediating role in the relationship between community safety support and tourism intention. Specifically, community safety support enhances tourism intention by reducing risk perception. Moreover, risk communication was found to positively moderate this relationship.

Conclusion: The study underscores the importance of strengthening community safety support and effectively managing risk perception through transparent communication to boost tourism intention during public health crises. These results highlight the need for targeted risk communication strategies to mitigate the adverse effects of crises on the tourism industry.

Keyword: Community Safety Support, Tourism Intention, Risk Perception, Risk Communication, S-O-R Model.

*Corresponding Author: Hossein Rajabdorri, E-mail: Hosrado@gmail.com

CITATION: Refat Mogham S, Rajabdari H, Jafari N. The relationship between community safety support and tourism intention: The mediating role of risk perception and the moderating role of risk communication based on the Stimulus-Organism-Response (S-O-R) model. *Journal of Saveh University of Medical Sciences*, 2026; 1(4): 14-26. doi: [10.22034/sumsj.2026.243520](https://doi.org/10.22034/sumsj.2026.243520)